

Sigurnost i upravljanje granicom

Misija pruža podršku Bosni i Hercegovini u očuvanju otvorene i sigurne granice. To podrazumijeva uspostavu sistema integriranog upravljanja granicom i sigurnosti granice koji efikasno sprječava sve oblike prekograničnog kriminala i prijetnji, istovremeno omogućavajući neometano kretanje ljudi, roba i usluga, te obavljanje komercijalnih djelatnosti. Pomoć u ovoj oblasti definirana je [OSCE-ovim Konceptom granične sigurnosti i upravljanja granicom](#) koji je zasnovan na učešću svih tijela vlasti i promoviranju saradnje među svim nadležnim agencijama, kao i međunarodne saradnje.

Ključni izazovi

Složeni sigurnosni izazovi sa kojima se suočava BiH – poput kretanja terorista i trgovine ljudima i kulturnim

dobrima – zahtijevaju hitne korake u pravcu daljnje integracije sistema upravljanja granicom, uključujući unapređenje međuagencijske i prekogranične saradnje kao

i saradnje između civilnih i vojnih struktura, širenje primjene moderne tehnologije i poboljšanje kriznog planiranja.

Drastičan porast broja migranata, izbjeglica i tražilaca azila koji ulaze u BiH od 2018. godine, u velikoj je mjeri opteretio ljudske i finansijske resurse nadležnih institucija. Na primjer, u februaru 2023. godine, broj ovakvih ulazaka u BiH (1.564) gotovo se utrostručio u odnosu na prethodnu godinu (578)¹.

Prema procjenama Granične policije BiH, toj instituciji trenutno nedostaje 562 policijska službenika, što je približno četvrtina predviđenog broja radnih mjesta². Osim

toga, ne postoje mehanizmi operativne koordinacije i razmjene podataka među agencijama, što se naročito odnosi na agencije koje upravljaju migracijama i krizama na granici.

BiH je u preliminarnoj fazi uvođenja sistema naprednih informacija o putnicima (API) i evidencije podataka o putnicima (PNR) te tek treba pristupiti izradi pripadajuće nacionalne politike i vremenskog okvira za njenu realizaciju. Nepostojanje tih sistema otežava blagovremeno otkrivanje sumnjivih obrazaca kretanja i identifikaciju kriminalaca i njihovih žrtava – uključujući tu i kretanje terorista. Uz to, što se tiče

¹ https://bih.iom.int/sites/g/files/tmzbd11076/files/2023/SITREP/01_IOM%20BiH%20External%20Strep%206-19%20MARCH%202023_final%20%281%29.pdf
² <https://www.klix.ba/vijesti/bih/mirko-kupresakovic-granicnoj-policiji-bih-nedostaju-562-policaica-adekvatna-oprema-i-objekti/230324065>

sigurnosti putnih dokumenata, BiH i dalje trpi posljedice slučajeva prevare i krađe identiteta. Samo u 2022. godini, Granična policija BiH privremeno je oduzela ukupno 262 dokumenta zbog sumnje na krivotvorenje³.

Također je uočen drastičan porast pljački arheoloških nalazišta i nezakonitog prekograničnog krijumčarenja ukradenih kulturnih dobara i umjetnina na cjelokupnoj teritoriji država članica OSCE-a. BiH se nalazi na tzv. Balkanskoj ruti, kao tranzitna zemlja i konačna destinacija za ukradene umjetnine. Procjenjuje se da se oko 6,3% nezakonite trgovine umjetničkim djelima ostvaruje u jugoistočnoj Evropi. Nezakonita trgovina kulturnim dobrima tijesno je povezana s transnacionalnim organiziranim kriminalom, pranjem novca i korupcijom⁴. Prema UNODC-u⁵, godišnja dobit proistekla iz transnacionalnog kriminala vezanog za umjetnine i kulturna dobra procjenjuje se na između 3,4 i 6,3 milijardi USD.

Uloga Misije

Koristeći Strategiju integriranog upravljanja granicom u BiH za period od 2019. - 2023. i pripadajući akcioni plan kao osnovu svog rada, Misija je udružila svoje snage sa nadležnim koordinacijskim tijelom BiH u cilju daljnje izrade javne politike i propisa te uspostave mehanizama za saradnju. Podrška Misije također doprinosi razvijanju svijesti i jačanju kapaciteta aktera sistema krivičnog pravosuđa u sferi borbe

protiv nezakonitih migracija i transnacionalnog organiziranog kriminala, uključujući tu i [krijumčarenje i trgovinu ljudima](#), oružjem i kulturnim dobrima, kao i s tim povezana djela korupcije.

Sveobuhvatan pristup Misije ovim složenim i međusobno povezanim sigurnosnim prijetnjama veoma je važna pretpostavka efikasnosti i održivosti ostvarenih promjena.

Obuka koju je organizirala Misija na temu razlika između trgovine ljudima i krijumčarenja migranata doprinijela je stručnom osposobljavanju 39 pripadnika granične policije i drugih sigurnosnih struktura u primjeni pristupa zasnovanog na uvažavanju ljudskih prava, rodničkih razlika i doživljene traume pri radu sa osobama koje su bile žrtve krijumčarenja ili trgovine ljudima.

SIGURNOST PUTNIH DOKUMENATA I OTKRIVANJE PRESTUPNIKA

OSCE pruža podršku nadležnim organima BiH u uspostavi API i PNR sistema i stvaranju ključnih preduslova za poboljšanje sigurnosti granica i zračnog prostora, uz istovremeno pružanje mogućnosti za zakonito i efikasno kretanje preko granice. U saradnji sa Jedinicom za sigurnost granice i upravljanje granicom pri Sekretarijatu OSCE-a, rad Misije po principu „opremi i obučiti“ značajno doprinosi osposobljavanju Granične policije BiH za otkrivanje prestupnika, kao i

otkrivanje krivotvorenih ličnih i putnih dokumenata, te provedbu metoda verifikacije dokumenata primjenom najsavremenije forenzičke opreme. Ta podrška u velikoj mjeri doprinosi realizaciji širih aktivnosti borbe protiv transnacionalnih prijetnji.

Priručnik o zaštićenim dokumentima, čiju je izradu i objavljivanje podržala Misija, sada se koristi u službi osposobljavanja predstavnika policijskih agencija za otkrivanje najnovijih tehnika krivotvorenja dokumenata.

TRGOVINA KULTURNIM DOBRIMA

U nastojanju da pomogne BiH u očuvanju dragocjenog kulturnog i historijskog naslijeđa i spriječi finansiranje kriminalnih aktivnosti korištenjem dobiti ostvarene nezakonitom trgovinom kulturnim dobrima i umjetninama, Misija radi na osposobljavanju nadležnih institucija BiH, unapređenju zakonskog okvira u ovoj oblasti i uspostavi međuagencijske saradnje.

U partnerstvu s INTERPOL-om, Centrom protiv krijumčarenja umjetninama i Agencijom za školovanje i stručno usavršavanje kadrova pri Ministarstvu sigurnosti BiH, u periodu između 2019. i 2022. godine, Misija je organizirala niz aktivnosti obuke koje su u velikoj mjeri doprinijele osposobljavanju službenika sektora sigurnosti i pravosuđa. Zahvaljujući intenzivnom učešću nadležnih institucija BiH u realizaciji ovih aktivnosti,

Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova izvršila je akreditaciju te potom uključila ovaj kurs na temu borbe protiv trgovine kulturnim dobrima u svoj službeni nastavni plan i program.

Uz podršku Misije, Centar protiv krijumčarenja umjetninama izradio je priručnik koji sada služi kao materijal za izvođenje obuke pripadnika Granične policije BiH i pripadnika drugih policijskih agencija, carinskih službenika kao i sudija i tužilaca o uvozu i izvozu umjetnina i kulturnih dobara. U okviru javne kampanje na temu zaštite kulturnog naslijeđa i borbe protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima, čija je realizacija trajala mjesec dana, Misija je izradila brošuru i video spot kako bi javnosti prenijela najvažnije poruke, uključujući tu i poruke o ulozi građana u sprečavanju izvršenja krivičnih djela te upotrebi telefonskog broja službe Krimolovci za prijavljivanje sumnje na djela nezakonite trgovine.

³ Odgovor Delegacije Bosne i Hercegovine na Upitnik o kodeksu ponašanja OSCE-a o vojno-političkim aspektima sigurnosti (14. juni 2022. godine)

⁴ <https://www.osce.org/stories/cracking-down-on-illicit-art-trade-to-improve-security>

⁵ <https://news.un.org/en/story/2015/11/514712>

Za više informacija
skenirajte QR kod.

